

รู้แท้-รู้เทียม

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

แก้เวทนาอย่างไร เขาบอกให้แก้เวทนาอย่างไร เพราะว่าเขาพยายามสู้กับเวทนามามากแล้ว แล้วก็แก้มาตลอด แล้วเขาก็แก้ของเขามา ความรู้ธรรมดา แต่เป็นฉลาดๆ ใจ ความรู้ธรรมดาแต่เป็นความรู้เทียมไง บอกว่าเขาทำอยู่ แล้วพอดีไปเจอในประวัติหลวงปู่มั่น ว่าหลวงปู่มั่นนี่ท้อประกกับน้ำประปามาพร้อมกัน มันเป็นอันเดียวกันใช่ไหม

แต่ถ้าการพิจารณาเห็นใหม่ น้ำประกกับท้อประกปानीมันคนส่วนกัน ร่างกายกับจิตใจมันคนละส่วนกัน ร่างกายคือท้อประก น้ำประกคือใจ ใจนี้มันไปรับรู้เป็นอารมณ์เดียวกันคือเพ่งเพ่งเข้าไปทั้งหมด เพ่งเฉยๆ รับรู้ที่น้ำประปามาตามท้อประกปानीคือการเพ่ง การรับรู้เห็นใหม่ รับรู้แบบธรรมดาใหม่ แต่ถ้าการวิปัสสนาต้องแบบว่า ท้อประกปानीมันเป็นท้อ มันไม่รับรู้อะไรหรอก น้ำประกปानीที่ตามท้อนั่นมันจะเป็นประโยชน์เพราะเราเอามาใช้ดื่มกินใช่ไหม แต่ท้อประกปानीนั่นมันเป็นประโยชน์สำหรับการเอาน้ำมา

ร่างกายนี้ไม่เป็นประโยชน์หรือ? เป็น แล้วใจล่ะ คือว่ากายกับใจมันคนส่วนกัน เราบอกว่าพิจารณาอย่างนั้นไง การพิจารณาคือแยกส่วนว่าที่มันเจ็บอยู่ เวทนานี้เกิดเพราะอะไร กิริยาการนั่งนั่นมันเจ็บเพราะอะไร เพราะจิตไปรับรู้ใช่ไหม ถ้าเวทนาอันนั้นมันเป็นความจริง เราลุกจากพื้นที่ไปมันต้องเป็นกับเราไป เช่น เราเป็นแผลหรือเป็นฝี เวลามันปวดอยู่ เราจะอยู่กิริยาไหนมันก็ปวด แต่ไอ้ที่เวทนาที่มันเป็นอยู่เพราะเวลาเรานั่ง เราลุกไปมันก็หายไป จริงไหม มันเป็นอุปาทานในใจ มันไม่ใช่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงมันต้องเป็นแผลแบบนั้น

คือว่าให้วิปัสสนาไป ให้แยกแยะไป นี่คือการวิปัสสนา ไม่ใช่เพ่งอยู่อย่างนั้น เขาก็เข้าใจว่าการเพ่งนั่นคือวิปัสสนาแล้วไง แล้วไปเจออยู่ในประวัติหลวงปู่มั่น ว่าหลวงปู่มั่นเอ็ดพระองค์หนึ่งว่าการเพ่งอยู่อย่างนั้นนะผิด แต่การศึกษามานี้คือว่าเขาอยู่ อ่านตำราไปใช่ไหม แต่เวลาทำ

การเพ่งนี่เขานึกว่าเป็นวิปัสสนา นี่ถึงบอกว่านั้นเป็นความรู้เทียม แต่ที่รู้อยู่ แต่เทียม ของเทียมไง เราจำมานี่ของเทียม แต่ต้องเกิดขึ้นจากการสัมผัสโดยตรง ประสบการณ์โดยตรง คือใจนั้น ประสบกันนั้นคือของจริงใจ นี่ธรรมชาติมันถึงแก่ทุกข์แท้ๆ ใต้ใจ ธรรมชาติเทียมๆ ก็แก่ทุกข์เทียมๆ

นี่อธิบายตรงนี่ให้เขาฟังใจ ธรรมชาติจริงก็เกิดขึ้นปัจจุบัน สิ่งที่อยู่มาไม่ผิด แต่เทียม เทียม หมายถึงว่า เราจำมานั้นไม่ใช่ประสบการณ์ของเรา แล้วมันเป็นการเพ่งเห็นใหม่ แล้วให้เขาแยก เกิดขึ้นจากอุปาทานของใจ มันไปเกาะเกี่ยวว่าอาการอันที่เจ็บนั้นเป็นเรา แล้วพูดถึงวิปัสสนาจน ถ้าเรากำลังไม่พอนะ เข้าใจตามความเป็นจริง ถ้าไม่ขาดมันจะเกิดอาการชา อาการว่าเวทนาสัก แต่ว่าเวทนา ความรู้สึกที่รับรู้เวทนาสักแต่รู้ว่าเวทนา มันไม่ขาดกัน มันจะซาๆ ซาๆ อยู่ ซาๆ นี่ เขาเรียกว่าสักแต่เวทนา

แต่ถ้ามีความรู้ ปัญญาที่วิปัสสนานะ ภาวนามยปัญญาจนตามความเป็นจริง มันจะขาด ออกจากกัน เวทนาเป็นเวทนา จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ อารมณ์เป็นอารมณ์ใจ ความรู้สึกที่ว่าน้ำ กับท่อน้ำนี้แยกออกจากกันเลย แล้วไอ้ความสุขอันนั้นเป็นผลไง ผลจากวิปัสสนาเห็นใหม่ ผลนี้เกิดขึ้นมาจากเหตุ เหตุคือการวิปัสสนานั้นใจ อาการของใจนั้นเป็นผล แต่การเพ่งอยู่แล้วมันปวดนั้นเป็นผล อาการที่วิปัสสนาจนหลุดออกไปนะความสุขนะ เพราะมันจะหลุดออกไปจาก ความทุกข์ที่ทุกข์อยู่ที่นี่ หลุดออกไปเลย หลุดออกไปจิตมันเป็นอิสระของตัวเองไป

สัญญาความจำได้หมายรู้ จำได้ว่าใครเป็นใคร คนอื่นเขาเป็นอะไรอยู่ที่นี่ เราไม่ค่อย เดือดร้อนเท่าไร แต่ถ้าคนในตระกูลของเราเป็นอะไรไปนี่ เราจะมีอาการกระทบกระเทือนมาก เลย เห็นใหม่ นั่นป็นเพราะว่าเราไปรับรู้อันนี้ นี่มันถึงว่าเป็นอุปาทานยึดใจ แต่ถ้าเป็นคนอื่น ทำไมเราไม่ค่อยเดือดร้อนล่ะ แต่ไอ้ที่มันเป็นเราเลยนี่ เป็นจิตกับกายเลย เป็นเราจริงๆ เลย แล้วก็ แก่ไม่ได้ด้วยเพราะอะไร เพราะมีวิชาความไม่รู้ ไม่รู้หมายถึงว่ามันรู้ก็รู้เจ็บ มันไม่รู้ก็ด้วย ปัญญา

เราถึงบอกเขาอย่างนี้นะ บอกเขาว่า ถ้าพิจารณาไปมันเป็นความรู้คือสัญญา เขาเข้าใจตรง
นี้ ถ้าเป็นสัญญาคือความรู้ตรงนี้ อันนั้นเป็นโลกียะ ยิ่งพิจารณาก็ยิ่งเจ็บ ต้องถอยกลับมาทำใจ
ให้สงบก่อน การทำใจให้สงบ แล้วออกมาวิปัสสนามันจะเข้าใจเป็นปล້องๆ ไป อันนั้นมันเป็น
วิปัสสนาเพราะมันมีสมาธิเป็นฐานไง ถ้าไม่มีสมาธิเป็นฐานนี่มันคือเราคิด (เทพสิ้นสุดเพียง
เท่านี้)